

Мистецькі біографії

ІРИНА ВЛАСЕНКО

КВІТКА

Харків
«ФОЛІО»
2022

В «РАЙОНІ ШОВКОВИХ ПАНЧІХ»

22 травня 2011 рік.

Нью-Йорк, Верхній Іст-Сайд

Детектив кримінальної поліції Нью-Йорка Джон Картер стояв біля вікна і уважно вдивлявся у весняний Манхеттен. Нарешті потепліло.

Зима цього року дістала до печінок: як почала з грудня, так до березня і сипала з неба шматками липкого мороку. Люди відчайдушно відкопували автівки з-під заметів, шалено мріяли про відлигу і молили бабака, щоб він не побачив своєї тіні.

Бабак Філ послухався і, вилізши з Пенсільванської нори, віщував тепло, але весна забарилася... Прийшла лише в кінці квітня.

І от тепер, надолужуючи згаяний час, несамовито буяла за травневим вікном.

Верхній Іст-Сайд, «район шовкових панчіх», нарешті скинув шарфи й пальта і, надівши тонкі панчішки, радіє теплу й буйному цвітінню тюльпанів і рожевих вишень. «Найпрестижніший район Нью-Йорка! Ну хто накладає на себе руки, проживаючи у такому місці та ще й навесні, коли все квітне і млосно тане від сонця?» — зневажливо подумав про самогубця Джон Картер і розвернувся убік кімнати.

Квартира оскароносного композитора і режисера Джузефа Брукса нагадувала знімальний майданчик детективного серіалу. У помешканні — безлад і купа поліції, всі ретельно оглядають місце події, перегукуються

між собою, складають протоколи, наче мурахи, сновигають туди-сюди назад.

Метушлива і ділова атмосфера зовсім не в'яжеться зі страшною картиною смерті: високий худий чоловік у банному халаті, розкинувши руки, напівлежить на дивані у вітальні. На його голові синій поліетиленовий мішок, до якого причеплена трубочка, з'єднана з газовим балоном. Круг шиї обмотаний смугастий жовто-блакитний шарф. Чоловік не ворухиться, цілком очевидно, що він мертвий.

У дальньому кутку кімнати сидить свідок, який виявив тіло самогубця. Це невисокий огрядний чоловік, знайомий Брукса, який зайшов до померлого пообідати й знайшов його вже бездиханним.

Джон Картер підійшов до чоловіка і сів навпроти, затуляючи від нього моторошну картинку.

— Розкажіть, що трапилося.

— Він запросив мене на обід, — тремтячим від хвилювання голосом почав свідок. — Нічого поганого не відчуючи, я прийшов. Вже біля дверей побачив, що вони прочинені. Увійшов і виявив господаря у вітальні без ознак життя. Я навіть подумати не міг, що Джо-зеф накладе на себе руки! — Голос товстуна зривається.

— Ви не відчували якихось передумов, може, в нього був поганий настрій? Він про щось вам розповідав? — ставив запитання доволі молодий слідчий.

Схоже, в його голові вже намалювалася ясна картина самогубства. Тобто вона намалювалася ще раніше, коли Джон з напарником за викликом виїхали на місце пригоди.

Ранок у поліцейському відділку не віщував нічого незвичайного. Безліч поточної роботи, кілька нерозкритих справ. Джон Картер нудився, коли гостра фаза роз-

слідування переходила у рутинну роботу. Аж раптом у кабінет залетів начальник відділку і з порогу вигукнув:

— Самогубство у Верхньому Іст-Сайді!

— У Верхньому Іст-Сайді? — Картер відірвав слухавку від уха і здивовано перепитав: — У Верхньому? Куди котиться світ! — Він пожвавився і з готовністю повернувся до начальника: — Щось відомо?

— Постраждалий Джозеф Брукс. Режисер, продюсер, композитор, колись одержав «Оскара» та «Греммі».

— Це не той Джозеф Брукс... — Здогадка освітлила обличчя слідчого.

— Той-той, весь Нью-Йорк на вухах! Стерво, прикривався «Оскар» і гвалтував молодих актрис. Типу кінопроби проводив. Тринадцять випадків тільки доведених! Але свою провину категорично не визнавав.

— Ну, звісно ж...

— Перший раз його відпустили під заставу в два з половиною мільйони. Але тепер світило до двадцяти п'яти років ув'язнення. От він і... Щоб уникнути покарання і публічного засудження, вкоротив собі віку. Все прозоро...

Ще у відділку все було ясно. Дійсно, що тут гадати, класичне самогубство із залученням свідка, який мав би виявити труп і повідомити куди слід. Але вислухати свідчення все одно доведеться.

Збентежений свідок тремтить від жаху і не може пригадати жодної деталі.

— Він про щось вам розповідав? — повторює запитання Джон.

— Ні, не розповідав...

— Може, натякав?

— Начебто ні. Все як завжди: не надто веселий, але й не сумний.

— Він жив один?

— Так, в нього, здається, були складнощі з жінками. Тричі розлучений. Якось казав про якусь жінку, ніби вона його дістала. Без подробиць. Так, просто обмовився.

— І що казав? — Картер зацікавлено подався вперед.

— Нібито вона переслідує його все життя. Відтоді, як він отримав «Оскара».

— «Оскара»...

Джон Картер підвівся і почав ходити туди-сюди, немов якась думка не давала йому спокою. Свідок нервово сліdkував за ним поглядом.

— Я хотів запитати... — Здається, слідчий старанно підбирав слова. — Мені відомо, що режисер Джозеф Брукс зняв кілька фільмів. Але всі вони, як то краще сказати, доволі слабенькі мелодрами. Чи не так? За що ж така висока нагорода?

— «Оскара» і «Золотий глобус» дали не за фільм, а за однойменну пісню, вона називається «Ти осяєш моє життя». Він зняв цю мелодраму ще в сімдесят сьомому.

— Лише пісня?

— Так... — Товстун знічується і замовкає, вочевидь, зважаючи, чи треба розповідати про цю давню історію поліції. Зрештою додає: — Проте там вийшла якась неприємна історія з виконавицею пісні...

Джон Картер знову присів навпроти та навіть нахилився до співбесідника, щоб не пропустити жодного слова.

— Що то за історія? Цікаво...

— Та молода талановита співачка, яка виконала всі музичні партії в його фільмі, начебто не була вказана навіть в титрах до фільму і на врученні премії оскароносну пісню «You Light Up My Life» співала не вона, а Деббі Бун. Дочка Пета Буна, може, знаєте?

— Ні, не знаю... — заперечно хитнув головою слідчий.

— Звісно ж, коли він конкурував з Преслі, ви ще не народилися. Бун купив у Брукса право на виконання, і Деббі з цією піснею цілих десять тижнів перебувала у перших рядках хіт-парадів.

— Така класна пісня?

— Та ні... Звичайна. Але співачка, яка залишилася за кадром, створила неповторне звучання звичайної мелодії. Деббі точно копіювала манеру її виконання.

— Звідки ви все це знаєте? — здивовано перериває співбесідника Джон.

— Джозеф любив згадувати часи свого тріумфу і розповідав про це у всіх подробицях.

Джон Картер знову підвівся і зацікавлено втупився у тіло Брукса, розтягнуте на дивані.

— До речі, ми знайшли лист, який він написав перед смертю, — наголосив він.

— Звісно ж... — констатував товариш Брукса, наче не могло бути по-іншому. — Про що там йдеться?

— Більша частина — то потік свідомості, низка неясних, нечітких звинувачень. Він згадує ту жінку.

— Яку? — перелякано вигукнув товстун і навіть махнув рукою, бажаючи відхреститися від щойно вимовлених слів. — Я нічого достеменно про це не знаю. Це лише слова, що він одного разу сказав. То давня історія.

— Ви щось знаєте... — хитро звузив очі Джон.

— Здається, її звали Кейсі, — підкорюючись натиску, пробелькотів свідок. — Вона довго була голосом «Форду», та ви самі не раз чули у її виконанні «Чи вам щастило кермувати “Фордом”». Чудовий голос!

— Так, звісно ж, я пам’ятаю цю мелодію! — Він тихенько заспівав добре знайомий рекламний хіт. — Ось ця?

— Так, так... «Чи вам щастило кермувати “Фордом”» — це вона виконує...

— Цікава історія...

У КАМ'ЯНОМУ МІШКУ

«Нью-Йорк ще спав...» — так починається книга про те, як найбільше місто у світі згубило тендітну співочу душу. Проте це не відповідає дійсності, бо Нью-Йорк ніколи не спить, а безсмертна душа, далека від земних марнот, набагато сильніша за мегаполіс.

1997 рік.

Нью-Йорк. Манхеттен

Блідий сухотний ранок поволі входив у величезні апартаменти з вікнами на Централ-Парк. Це помешкання Еда Раковича — відомого в музичному світі інженера звукозапису — і Кейсі Цісик — найбільш затребуваної Нью-Йорку вокалістки рекламних джінглів. Посеред вітальні розташувався безмовний велетнь чорного концертного рояля. Кімната з вікнами на всю стіну потонула у тьмяному ранковому світлі.

Худенька жінка стоїть спиною до інструменту і дивиться на будинки, рекламні банери, скляні башти хмарочосів, стіни, дахи, вікна, небо, розрізане гострими кутами будівель. Тоскне сонце проглядає з-за хмар. Над містом висить смог...

*Мерехтить в очах
Безкінечний шлях,
Гине, гине в темній мряці
Слід по журавлях.*

*Кличуть: кру-кру-кру,
На чужині умру,
Заки море перелечу,
Крилонька зітру, —*

тихо зашепотіла, а потім заспівала жінка. Спочатку ледве чутно і невпевнено, потім скорботна мелодія залунала все голосніше й голосніше, наче хвиля, що зрушила з самої глибини. І так боляче, так тоскно стало від тої пісні, що жінка не витримала: худенькі плечі її здригнулися від ридання, вона підійшла до вікна, притулилася до скла, низько схиливши голову і розкинувши руки-крила, наче просячи у міста пощади. Темний хрестоподібний силует завмер на тлі сірого тьмяного міста.

Раптом жінка двома руками відштовхнулася від скла, ніби відсторонилася від мегаполісу, що кам'янів за ним і не зважав на її прохання, змахнула головою, відкидаючи з лиця волосся, до якого звикла, і різко повернулася до кімнати. Вона зробила крок уперед і увійшла у смугу світла.

На голові її — жодної волосини. Обличчя худе й майже біле, мов маска, що вимушено посміхається. Лише очі, великі карі очі палахкотять на ньому. Схопивши капелюха, що лежав на кришці роялю, швидкими кроками жінка попрямувала в іншу кімнату. Там біля звукозаписувального пульта в навушниках сидів її чоловік.

— Я готова, поїхали! — бадьоро вигукнула вона і насунула шляпу на голову.

— Як ти, Кейсі? — Чоловік уважно подивився на неї, намагаючись вгадати її стан.

— Все о'кей, Еде, поїхали, треба встигнути, часу небагато.

Він підкоряється її наполегливості й хутко підводиться. Обіймає жінку за плечі, й вони разом виходять з квартири. Сідають у ліфт, мовчки їдуть вниз.

Розмовляти їм не хочеться. Та й зайве кожне слово, наче болісне нагадування про невідворотне, що тяжкою хмарою висить над ними. Підійшли до машини на підземній парковці. Новенька модель «Форда» аж блищить, тільки-но з заводу, ще фарба не обсохла.

Щоб відволікти Кейсі від сумних думок, Ед порушив тишу і запитав, підходячи до машини:

— «Форд мотор» знову завойовує твою прихильність? Коли співачці дарують кожну останню модель, її голос цінують понад усе.

Як вони назвали свою останню? — Чоловік торкнувся рукою капоту і погладив блискучу поверхню.

— Не пам'ятаю, здається, «Cougar» або «Focus».

— Гарна машина! — Ед відкрив жінці двері й почекав, коли та сяде. Із задоволенням і сам пірнув у новизну салону. Видно, що йому подобалася машина, він уважно розглядав панель управління, натискав кнопки.

Кейсі усміхнулася, спостерігаючи, як велика дитина бавилася залізною іграшкою.

Вона торкнулася чогось — і позаду на стіні, біля якої вони стояли, на рівні очей з'явилися відбитки вогнів.

— Ноу-хау безпеки, — похвалилася Кейсі достоїнствами нової моделі. — Поїхали, Еде, часу обмаль.

— Так, люба, я вже! — Він завів мотор і вони вирушили вулицями Нью-Йорка.

Галасливий мегаполіс жив своїм повсякденним метушливим життям, він здавався вже не таким похмурим, як з вікна. Яскраві рекламні банери, вивіски, вітрини, картаті клаптики маркетів і офісних фасадів — кожен на свій спосіб намагався привернути увагу без-

ЗМІСТ

В «районі шовкових панчіх»	3
У кам'яному мішку	8
«Кейсі, ти переможець всього світу!»	49